

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.637/2016/6.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2016. november 9. napján megtartott nyilvános ülésen meghozta és kihirdette a következő

ítéletet:

Az emberölés büntettének kísérlete és más bűncselekmény miatt ellen indult büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2016. augusztus 29. napján kihirdetett 17.B.617/2015/34.számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

A vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés büntetést és a közügyektől eltiltás mellékbüntetést egyaránt 6 (hat) évre súlyosítja.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A szabadságvesztés tartamába beszámítja a vádlott által az első fokú ítélet kihirdetésétől a mai napig előzetes fogvatartásban töltött időt.

A másodfokú eljárás során 5000 (ötezer) forint vádlottat terhelő bűnügyi költség merült fel.

Indokolás:

Az ügyben elsőfokú bírósággént eljáró Debreceni Törvényszék a rendelkező részben megjelölt ítéletével vádlottat bűnösnek mondta ki testi sértés büntettének kísérletében (Btk. 164. § (1) bekezdés, (3) bekezdés) és emberölés büntettének kísérletében (Btk. 160. § (1) bekezdés), ezért - halmazati büntetésül - 4 év 6 hónap szabadságvesztésre és mellékbüntetésül 5 év közügyektől eltiltásra ítélte. A szabadságvesztés végrehajtási fokozatát börtönben határozta meg, majd megállapította, hogy a vádlott legkorábban a büntetés kétharmad részének kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. Döntött az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítása felől, a lefoglalt bűnjelek további sorsáról, végül a bűnösnek talált vádlottat kötelezte az eljárás során felmerült bűnügyi költség megfizetésére.

Az ítélet ellen a kihirdetéskor fenntartott nyilatkozattételi határidőn belül egyrészt az ügyész jelentett be fellebbezést a vádlott terhére súlyosítás érdekében (elsőfokú iratok 35. sorszám), melyet azzal indokolt, hogy álláspontja szerint az elsőfokon kiszabott szabadságvesztés eltúlzottan enyhe, a törvényi minimumnál is alacsonyabb mértéke nem szolgálja kellően a büntetési célokat. A cselekmények halmazata miatt felemelt büntetési tételkeret és az ennek megfelelően irányadó középértékes büntetés kiszabási szempontok az elsőfokon feltárt és a fellebbezésben is hivatkozott bűnösségi körülményekkel együttesen - a vádlott terhére megállapítható nagyobb nyomatékú súlyosító körülmények okán - példásabb szabadságvesztés kiszabását indokolják, az általános és

egyéni megelőzés érdekében. Fellebbezésében indítványt tett a közügyektől eltiltás mellékbüntetés tartamának felemelésére is.

A határozatot másfelől védelmi perorvoslatok támadták, mivel a vádlott enyhítés érdekében, védője elsődlegesen felmentés, másodsorban enyhítés végett fellebbezett.

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség Bf.453/2015/6-II. számú átiratában az ügyészi fellebbezést fenntartotta, míg a védelmieket alaptalannak vélte. Észrevétele szerint az elsőfokú bíróság a perrendi szabályoknak megfelelően folytatta le a bizonyítási eljárást, mellyel ügyfelderítési kötelezettségének is eleget tett. A bizonyítékok körében ugyanakkor tévesen értékelte a helyszínen - 2015. május 31. napján - intézkedő rendőrök vallomásából a terhelt előttük tett nyilatkozatait, tekintve, hogy nevezett figyelmeztetése ekkor nem történt meg a Büntetőeljárás Törvényben írt módon. Az elsőfokon megállapított tényállás azonban a rendőr foglalkozású tanúk ebben a tekintetben előadott vallomásainak terhelő adatai hiányában is megalapozott, ezért a másodfokú eljárásban is irányadó. Az elsőfokú bíróság egyebekben a bizonyítékok értékelése után valamennyi terhére rótt bűncselekmény tekintetében törvényesen következtetett a vádlott bűnösségére, és cselekményeit az anyagi jogszabályoknak megfelelően minősítette, bár a fellebbviteli főügyészség annak az észrevételének is hangot adott, miszerint az elsőfokú határozat jogi indokolása a I. számú tényállási pontban írt testi sértés büntette vonatkozásában részben a ténybeli indokolás körében került kifejtésre, részben hiányos, így kiegészítésre szorul. Mindezek mellett arra kívánt még rámutatni, hogy a törvényszék helyesen sorolta fel a büntetés kiszabásánál irányadó bűnösségi körülményeket, ám azokat nem a súlyuknak, nyomatékuknak megfelelően értékelte, s ez vezetett ahhoz, hogy tartamában enyhe büntetést szabott ki a vádlottal szemben. A jelzettekre figyelemmel ezért arra tett indítványt, hogy a Debreceni Ítéltábla az elsőfokú ítéletet a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatva a kiszabott börtön fokozatú szabadságvesztés tartamát lényegesen súlyosítsa, s a közügyektől eltiltás mellékbüntetést is ahhoz igazítottan állapítsa meg, míg a határozat egyéb, a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdésében írtaknak megfelelően hagyja helyben.

Az ítéltábla a bejelentett kétirányú perorvoslatokra figyelemmel a Be. 361. § (1) bekezdése szerint nyilvános ülést tartott, melyen az ügyész az elsőfokú ítélettel kapcsolatos álláspontját az írásban kifejtettekkel megegyezően részletezte azzal a megjegyzéssel, hogy a testi épség, majd élet elleni cselekmények kísérletét megvalósító vádlottal szemben még a nem vitásan megállapítható nagyszámú enyhítő körülmény sem teszi indokoltá a büntetési tétel alsó határa alatt maradó szabadságvesztés kiszabását. Ezért - a jogi indokolás kisebb helyesbítése mellett - változatlanul az elsőfokú ítélet megváltoztatását indítványozta a vádlottal szemben kiszabott szabadságvesztés és közügyektől eltiltás hosszabb tartamra történő súlyosításával.

A nyilvános ülésen ugyancsak jelen volt sértett felszólalásában az enyhébb büntetés lehetőségének vizsgálatát kérte.

A vádlott védője - amellet, hogy fellebbezése mindkét irányát változatlanul fenntartotta - alapvetően az elsőfokon meghatározott joghátrány enyhítése mellett érvelt. Utóbbi indokait abban foglalta össze, hogy álláspontja szerint a vádlott és a sértett együttélésének vitáktól, konfliktusoktól korábban sem mentes ténye, a sértetti megbocsátás, a terhelt együttműködő magatartása, megbánása és az eljárás során feltárt beszámítási képessége együttesen elvezethet a büntetés tartamának csökkentéséhez.

vádlott előzetesen bejelentette, hogy a másodfokú nyilvános ülésen nem kíván részt venni, ami a szabályszerű idézés ellenére meg nem jelent terhelt távollétében is megtartható volt, figyelemmel a Be. 362. § (3) bekezdésében írtakra.

Az előterjesztett jogorvoslatok alapján a Be. 348. § (1) bekezdése értelmében az ítélet a Debreceni Törvényszék ítéletét az azt megelőző eljárással együtt teljes terjedelemben bírálta felül, függetlenül a fellebbezések okától és irányától. A revízió elvének szem előtt tartásával ellenőrizte, hogy a törvényszék betartotta-e az eljárási szabályokat, és vizsgálta a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését, valamint a büntetés kiszabását és a járulékos rendelkezések törvényességét is. Ennek során arra a megállapításra jutott, hogy az elsőfokú bíróság a perrendi szabályok megtartásával járt el. Nem vétett olyan, a Be. 373. § (1) bekezdés II. pontjában felsorolt abszolút eljárási szabálysértést, amely az ítélet hatályon kívül helyezéséhez vezetett volna, de egyéb, a határozat megalapozottságát és az eljárás törvényességét befolyásoló - Be. 375. § (1) bekezdése szerinti - eljárási szabálysértés sem valósult meg. Valójában ilyen okra az eljárás résztvevői sem hivatkoztak.

Alaposnak mutatkozott viszont az az ügyészi észrevétel, mely arra utalt, hogy a terhelttel szemben intézkedő rendőr foglalkozású tanúk vallomásának a vádlott elmondásán alapuló részletei nem emelhetők be a bizonyítékok körébe. De ugyanezt szükséges kiemelni a nevezett rendőrök által jegyzett jelentéssel - mint okiratként elsőfokon szintén értékelt bizonyítékkal - kapcsolatban is (ítélet 12. oldal három-ötödik bekezdései).

Kétségtelen, hogy a rendőrség eljáró tagjai felé nincs törvényi kötelelem (a rendőrségi törvény, avagy a szolgálati szabályzat előírásai alapján) olyan jellegű kioktatásra, melynek értelmében az intézkedés alá vont, vagy kikérdezett személy nem köteles vallani, illetve önmagát vagy hozzátartozóját bűncselekmény elkövetésével vádolni. A már hosszú ideje követett és egységes bírói gyakorlat szerint, amennyiben a nyomozóhatóság nem figyelmezteti az érintettet az önvádra kötelezés tilalmára, illetőleg a hallgatás jogára, úgy a hatóság által tőle szerzett, és rendőri tanúvallomásokban megjelenő, avagy rendőri jelentésben foglalt adatok a tárgyaláson bizonyítékként nem értékelhetők. Azokra tényállás nem alapítható, függetlenül az adott nyilatkozat tartalmától (ÍH2005.136., Debreceni Ítélet tábla Bf.II.159/2005/29., Bf.II.35/2015/5.).

Az önvádra kötelezés tilalmát (nemo debet prodere se ipsum) az ítéletkezés abban az esetben is megköveteli, ha később terheltté váló személyt a rendőrség forró nyomon keríti kézre és vonja kérdőre még a nyomozás elrendelése előtt. Ezért az ítélet tábla a Be. 78. § (4) bekezdés utolsó fordulata figyelemmel, az elsőfokú ítélet fentebb felhívott, tanúk vallomásának említett részeit és az általuk jegyzett 2015. május 31. napján kelt elfogás végrehajtásáról készült jelentést is mellőzte a bizonyítékok sorából. Ennek azonban nem lehetett érdemi jelentősége az ügy eldöntése szempontjából, mert más, törvényesen beszerezett és értékelt bizonyíték - köztük a vádlott eljárási törvény szerint felvett vallomásai - alapján a tényállás kétséget kizáróan megállapítható volt. A kiemelés azonban a hivatkozott alapelv maradéktalan érvényesítése érdekében nem maradhatott figyelmen kívül.

Az ítélet tábla az elsőfokú határozat Be. 351. § szerinti megalapozottságának vizsgálatakor úgy találta, hogy a törvényszék minden tekintetben eleget tett ügyfelderítési kötelezettségének, a bizonyítási eljárást a szükséges és lehetséges körben lefolytatta. Az általa megállapított tényállás csupán kisebb részben tekinthető hiányosnak és szorul pontosításra, ami a Be. 352. § (1) bekezdés a) pontja alkalmazásával orvosolható volt az alábbiak szerint.

- Az ítélet 4. oldal első bekezdésében rögzített Debreceni Városi Bíróság 34.Bk.739/2012/2. számú határozata jogerőre emelkedésének napja valójában 2013. február 7. (elsőfokú iratok 20. sorszámú kiadmánya, 13. sorszámú erkölcsi bizonyítvány alapján).
- Az elsőfokú ítélet 5. oldal utolsó bekezdésében részletezett áthatoló szúrt mellkasi sérülés mellett az ítélet tábla szükségesnek tartja a tényállásban rögzíteni a sértett által elszenvedett további 3 rendbeli háttájéki szúrt sérülés pontos helyét is. E szerint a vádlott a sértettet a hát bal oldalán, a háti II. csigolya magasságában a középvonaltól 8 centiméterre, a háti VIII. csigolya magasságában a gerinc melletti baloldalon, és a hát jobb oldalán a VI. háti csigolya magasságában a gerinc mellett is megszurta, mely közepes erőbehatásokkal elszenvedett sérülések vetületében a mellhártyalemezek közti tér, és a tüdő, illetve részben a mellkasi főverőér leszálló szára található (V1026/1-2015. számú igazságügyi orvosszakértői vélemény, nyomozási iratok I. kötet 244. oldal).
- Mellőzendők azonban a tényállásból az elsőfokú határozat 4. oldal utolsó bekezdés utolsó mondatában és a 6. oldal ötödik bekezdésében rögzítettek, mert ezeket az ítéletszerkesztési hibából eredően a vádlott szándékára és annak formájára adott - egyébként helytálló - következtetéseket a jogi indokolás részének tekinti az ítélet tábla.

Utóbbiakat illetően ugyanis megjegyzést érdemel, hogy a terhelti tudattartalom tárgyában teendő megállapítások nem a tényállás részei, mivel azokra a bűncselekmény tárgyi és alanyi oldalának tényezőiből lehet következtetést vonni. Az elkövető tudattartalmát érintő - jogi fogalmak formájában megjelenő - következtetések a jogi értékelés körébe tartoznak, s miután nem ténymegállapítások, a másodfokú eljárásban a tényálláshoz kötöttség elvének sérelme nélkül módosíthatók (BH2005. 167.).

A büntető eljárásjogi történeti tényállás a bíróság által bizonyítottnak talált, a múltban megtörtént eseményekből, azaz tényekből épül fel. Ezért téves a jogi következtetéseknek a történeti tényállásba foglalása azon esetben, amikor tisztán jogi értékelésről van szó és nem tényből tényre következtetésről (Kúria Bhar.II.502/2014/15., Bfv.II.1256/2015/6.). A kifejtettekre figyelemmel a vádlott eredményre kiterjedő eshetőleges szándékának a történeti tényállásba foglalása nem volt perrendszerű.

A fentebb tett kiegészítéssel és helyesbítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált, mentes a Be. 351. § (2) bekezdésében felsorolt hiányosságoktól, ezért azt a Be. 352. § (2) bekezdése értelmében a másodfokú eljárásban irányadónak lehetett tekinteni.

A törvényszék az ügy helyes eldöntése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta, és azokat okszerűen, a logika szabályai szerint értékelte, a Be. 258. § (3) bekezdés d) pontjából fakadó indokolási kötelezettségének is eleget téve e téren. Ítéletének tényállását mindenekelőtt sértett vallomására, valamint a vádlottnak a 2015. április 11. napján megvalósított cselekményt bűnösségére is kiterjedően, míg a 2015. május 31-ei élet elleni büntetést részben beismerő vallomására alapította, majd az egyéb személyi bizonyítás, különösképp, a kihallgatott mentőszolgálati dolgozók, illetve tanúk által elmondottak, az igazságügyi orvosszakértői és elmeorvos szakértői bizonyítás eredménye és a releváns okirati bizonyítékok értékelésével adott számot mérlegelő tevékenységéről. Az elsőfokú bíróság a bizonyítékokat egyenként és kölcsönhatásukban is vizsgálta, melynek során részletekbe menően elemezte, hogy mire alapítja a tényeket, és mely bizonyítékok - akár a terhelt egyes vallomásának részletei - nem képezhetik a tényállás alapját. Eljárása alaposságát szemlélteti, hogy a szűkebb körben megmutatkozó ellentéteket is észlelte (ítélet 9. oldal második bekezdés, 10. oldal hatodik bekezdés), feloldásukra pedig lehetőségei szerint törekedett, majd a bizonyítékokat e körben is megfelelően mérlegelte.

Kellő körütekintéssel vizsgálta a terhelt és a sértett korábbi - nézeteltérésekkel tarkított - viszonyát, életközösségük cselekményeket megelőző konfliktusait (13-15. oldal), de a bizonyítás másodfokon tett továbbfejlesztésével lehetett megnyugtatóan állást foglalni abban is, hogy sértett elszenvedett sérülései maradandó fogyatékoság visszamaradása nélkül meggyógyultak (30. számon iratokhoz csatolt V.1005/2016. számú igazságügyi orvosszakértői vélemény).

A hivatkozott bizonyítékok, valamint a vádlott magatartásából levont első bírói következtetés hibátlan, a ténymegállapító tevékenységgel a másodfokú bíróság mindenben egyetértett. Ezen túlmenően említést érdemel, hogy a terhelt vonatkozásában beszerzett igazságügyi elmeorvosszakértői, pszichológus szakértői vélemények és a szakértők elsőfokon szóban előadott aggálymentes megállapításai tették végképp egyértelművé, hogy vádlottal szemben büntethetőségi akadály sem áll fenn. A felmentést célzó elsődleges védelmi fellebbezés a bizonyítékok okszerű mérlegelésén keresztül támadta a megalapozott tényállást, mely a tényálláshoz kötöttség elvére figyelemmel nem vezethetett eredményre. Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a vádlott bűnösségére, és a cselekmények minősítése is megfelel az anyagi jognak.

A cselekménysor első részében írt elkövetési magatartást a törvényszék helyesen minősítette a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző, de a (3) bekezdés szerint minősülő súlyos testi sértés kísérletének, figyelemmel a Btk. 10. § (1) bekezdésére, ám e tekintetben nem adott teljes körű jogi indokolást a határozatban. Figyelemmel azonban az ügyben feltárható alanyi és tárgyi tényezőkre - elsősorban a tárgyi oldali elemek alapján - megalapozottan lehet arra következtetést vonni, hogy a vádlott a testi épség megsértése kapcsán egyenes szándékkal járt el, míg a súlyos sérülés, mint eredmény bekövetkezésének lehetőségébe belenyugodott. Az kétségtelen, hogy a vádlott egy akár emberi élet kioltására alkalmas baltával támadott a sértettre. Ütése azonban kis erejű volt, azt a sértett idejekorán el tudta hárítani, melynek következtében kizárólag 8 napon belül gyógyuló sérülést szenvedett. Bár az eset összes körülményei igényelték a körütekintő vizsgálatot, a I. számú tényállási pontban írt cselekmény kapcsán a súlyosabb megítélésű ölési szándék megállapítása ellen és a testi sértési szándék mellett hat a vádlott tanúsított magatartása, nevezetesen, hogy a sértett védekezésekor maga fel is hagyott cselekményével. A felülbírált ügyben valóban nem merült fel olyan bizonyíték, mely egyértelműen azt támogatta volna, hogy a terhelt szándéka 8 napon túl gyógyulónál is súlyosabb sérülés okozására terjedt ki. Az elsőfokon eljáró bíróságnak tehát a fentiek szerint nem perrendszerűen a tényállás részében rögzített jogkövetkeztetései helytállóak, mert azok a konkrét tényállás jogi értékeléséből, a valóban elfogadott tényállásnak a büntető törvény általános és különös részi törvényi tényállásával való összevetéséből eredtek.

Megfelel a törvénynek a II. számú tényállási pontban írt cselekmény minősítése is. Az elsőfokú bíróság e tekintetben a Kúria 3/2013. számú Büntető jogegységi határozatában foglalt iránymutatásokat helyesen értelmezve, a teljes körben feltárt alanyi és tárgyi tényezők alapján megalapozottan vont következtetést a vádlott tudattartalmára, ezáltal ölési szándékára. A terhelt által megválasztott - orvul, hátulról történő - bántalmazási mód a felkészületlen sértettel szemben, a cselekmény elkövetéséhez használt eszköz, a támadott testtájék, az erőbehatások mértéke, különösképp pedig kitartó intenzitásuk együttesen megalapozzák a terhelti eshetőleges ölési szándékra vont következtetést. A létfontosságú szerveket elfedő testtájékok tényállásban részletezett módon megvalósított kitartó bántalmazását a követett bírói gyakorlat és a természetes szemlélet is ölési cselekménynek tekinti.

Az elsőfokú bíróság a büntetés kiszabása során irányadó bűnösségi körülményeket döntően helyesen vette számba, ám további enyhítő körülményként a sértett megbocsátása (elsőfokú tárgyalás 22.

számú jegyzőkönyv 5. oldal), súlyosító hatással járóként pedig a már büntetőeljárás hatálya alatti újabb elkövetés jelentkezik.

Ezzel együtt az ítélőtábla úgy találta, hogy az elsőfokú bíróság a súlyosító tényezőknek nem tulajdonított megfelelő nyomatékot, illetve a vádlott beszámítási képességének korlátozott voltát túl nagy hangsúllyal vette figyelembe, ezáltal eltúlzottan enyhe büntetést szabott ki, mely a büntetési célok elérésére nem alkalmas. A közeli hozzátartozó sérelmére rövid időn belül súlyos, köztük élet elleni cselekmények halmazátát megvalósító vádlottal szemben beszámítási képességének közepes fokú korlátozottsága ellenére nem elégséges a büntetési tétel alsó határától elmaradó - külön enyhítő törvényi rendelkezés felhívásával kiszabott - szabadságvesztés. A Btk. 80. § (2)-(3) bekezdései és a Btk. 81. § (1)-(3) bekezdései szerinti középértékes halmazati büntetés kiszabási szempontoknak csakis a büntetési tételkeret között maradó szabadságvesztés büntetés felelhet meg, különös figyelemmel arra, hogy a súlyosan elítélendő orvátmadás nyomatékát is megfelelően értékelni kell. Ezen okok mentén a másodfokú bíróság az ügyészi fellebbezést találta alaposnak, ezért a szabadságvesztés és a mellékbüntetés tartamát egyaránt 6 évre súlyosította, mely büntetés már alkalmas a büntetési célok elérésére, megfelel a tetтарыnyos büntetés elveinek, amellet, hogy az enyhítő hatással járó bűnösségi körülmények is megfelelően érvényre jutnak, hiszen a szabadságvesztés mértéke még így is elmarad az irányadó középértéktől. Értelmszerűen a súlyosítás indokoltsága folytán az enyhítést célzó védelmi fellebbezések nem foghattak helyt.

A járulékos rendelkezések közül mindenben a törvénynek megfelelő döntés született a büntetés végrehajtási fokozatának meghatározása, a feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontja, az előzetes fogvatartásban töltött idő beszámítása terén, valamint a nagyszámú bűnjeleket és a bűnügyi költség viselését illetően is.

Mindezekre figyelemmel a Debreceni Ítélőtábla a Debreceni Törvényszék elsőfokú ítéletét a büntetést kiszabó részében a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg helytálló további rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdésére történő utalással helybenhagyta.

Az elsőfokú ítélet kihirdetésétől a másodfokú elbírálásig előzetes fogvatartásban töltött időnek a szabadságvesztésbe történő beszámítása a Btk. 92. § (1) és (2) bekezdésein alapszik.

Az ítélőtábla a másodfokú eljárásban a kirendelt védő tevékenységével összefüggésben felmerült bűnügyi költséget a Be. 381. § (1) bekezdése alapján állapította meg, melyet a Be. 338. § (1) bekezdésében írtakra figyelemmel a bűnösnek kimondott vádlott visel.

Debrecen, 2016. november 9.

Dr. Elek Balázs sk.
a tanács elnöke

. Bakó József sk.
előadó bíró

. Gömöri Olivér sk.
bíró

Záradék: A Debreceni Törvényszék 17.B.617/2015/34. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajtható.

Debrecen, 2016. november 9.

. Elek Balázs sk.

a tanács elnöke

A kiadmány hitelül

tisztviselő